

Vastaanottaja Kirjaamo@intermin.fi

Tiedoksi lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Compensaten lausunto hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslain 1 §:n muuttamisesta (SMDno-2020-885)

Compensate (Kompensäätiö sr) kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan. Hallitus esittää rahankeräyslain muuttamisesta siten, että niin sanotut vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rajattaisiin rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Jatkossa vapaaehtoinen päästökompensaatio toiminta ei edellyttäisi rahankeräyslupaa. Compensate pitää esitettyä muutosta rahankeräyslakiin erittäin tervetulleena.

Compensate on voittoa tavoittelematon suomalainen ilmastosäätiö. Torjumme ilmastonmuutosta tarjoamalla ihmisille ja yrityksille keinoja hyvittää arjessa syntyviä päästöjä. Teemme tätä yhdistämällä kompensoijat todennettuun ja kestävään hiilensidontaan.

Suomi tähtää hallitusohjelman mukaisesti hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiiviseksi heti sen jälkeen. Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n mukaan koko maailman pitää olla hiilineutraali vuosisadan puoliväliin mennessä, mikäli ilmaston lämpenemistä halutaan hillitä Pariisin sopimuksessa asetettuun 1,5 asteen tavoitteeseen.

Ilmasto lämmittävien päästöjen radikaali leikkaaminen on välttämätöntä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Se ei kuitenkaan yksin riitä, sillä ilmakehässä on jo nyt liikaa hiilidioksidia. Meidän täytyy ryhtyä systemaattisesti sitomaan enemmän hiiltä ilmakehästä.

Lähes kaikki ihmisen tavallisessa arjessa synnyttää päästöjä. Samalla kun päästöjen vähentäminen on aina ensisijainen ilmastoteko, meidän täytyy kantaa vastuu myös niistä päästöistä, joita ei vielä voida välttää. Tähän yksi keino on päästökompensatio, hiilidioksidin poistaminen ilmakehästä. Epäselvyydet nykyisen rahankeräyslain tulkinnassa ovat kuitenkin johtaneet tilanteeseen, jossa päästökompensaatiopalvelun tarjoaminen Suomessa on ollut erittäin haastavaa.

Kansainvälinen päästökompensaatiomarkkina kehittyi vauhdilla. Markkinan arvo on tällä hetkellä noin 300 miljoonaa euroa vuodessa, mutta kasvupotentiaali on merkittävä. Englannin keskuspankin entisen pääjohtajan Mark Carneyn vetämä Voluntary Carbon Market Taskforce -työryhmä on arvioinut, että markkinan koko voi kasvaa jopa 50-100 miljardiin euroon vuositasolla. Nyt on tärkeä varmistaa, että suomalaiset yritykset ja kuluttajat pääsevät osaksi tätä kasvavaa markkinaa ilman, että lainsäädännön tulkinnan epäselvyydet asettavat sille esteitä.

Esitysluonnos tuo kipeästi kaivattua selkeyttä sekä yrityksille että kuluttajille

Nykyinen oikeustila on epäselvä ja tulkinnat päästökompensaation luonteesta ovat olleet epä johdonmukaisia. Sisäministeriön esitysluonnos vahvistaa vallinneen epäselvyyden ja tulkintaerimielisyydet. Se myös tarjoaa selkeän määritelmän päästökompensoinnille, ja jatkossa tämä lopullisesti erottaa kompensointipalvelun yleishyödyllisestä ilmastolahjoittamisesta.

Compensate pitää esitettyä muutosta rahankeräyslakiin erittäin tervetulleena, sillä se rajaa yksiselitteisesti päästökompensaation rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle ja luo samalla yhteiset ja tasapuoliset pelisäännöt kaikille kompensointia tarjoaville toimijoille. Compensate on kiitollinen siitä, että esityksen mukaan jokaisella toimijalla on oikeudellisesta muodostaan huolimatta mahdollisuus tarjota kompensointipalveluita. Jatkossa suomalaiset kuluttajat ja yritykset voivat entistä paremmin kantaa vastuuta aiheuttamastaan ilmastohaitasta.

Valvovasta viranomaisesta

Compensate näkee valvontavastuun siirtämisen Poliisihallitukselta kuluttajansuojaviranomaiselle perusteltuna. Compensate on johdonmukaisesti ilmaissut, että vapaaehtoisen päästökompensointipalvelun tarjoaminen on nimenomaan palvelun tarjoamista, jolloin valvontavastuu kuuluisi luonnollisesti kuluttajansuojaviranomaiselle. Compensate korostaa, että yhteisten käytäntöjen muotoutuminen alalle on tärkeää kuluttajansuojan toteutumiseksi

Päästökompensaation määritelmästä

Hallitus esittää, että rahankeräyslain 1 §:ssä 3 momenttiin lisättävä uusi 8 kohta, jonka mukaan toiminta, jolla kasvihuonekaasupäästöjä kompensoidaan **todennetulla** ja **lasketulla** kasvihuonekaasupäästöjen **vähennyksellä, välttämällä** tai **poistamisella** ilmakehästä, ei kuuluisi lain soveltamisalaan. Compensate on tyytyväinen siitä, että ehdotettu säännös on laaja ja se mahdollistaisi laajasti eri tavoin toteutetun vapaaehtoisen päästökompensaatiotoiminnan rahankeräyslain ulkopuolisena toimintana.

Pidämme tärkeänä, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen, välttämisen ja poistamisen ilmakehästä tulee olla nimenomaan todennettua ja laskettua. Muussa tapauksessa on suuri riski, että päästökompensaatiopalvelun ostajia johdetaan harhaan. Tämä tarkennus erottaa myös hyvin päästökompensaation esimerkiksi kansalaisjärjestöjen harjoittamasta yleisestä ilmastotyöstä.

Compensate pitää tervetulleena, että rahankeräyslain säännöksen tarkoituksena ei ole pyrkiä säätämään päästökompensaatiopalvelua pelkästään liiketoiminnaksi, vaan vain rajata toiminta rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä tuo lisää vapautta palvelun järjestämisuotoihin ja sallii esimerkiksi säätiölle tai yhdistyksille mahdollisuuden tarjota päästökompensaatiopalvelua muussa kuin liiketoimintamielessä. Olennaista on ymmärtää, että päästökompensaatio on nimenomaan palvelu, jossa ostaja maksaa päästöjänsä kompensoinnista.

Compensate pitää tärkeänä myös sitä, että päästökompensaation määritelmä olisi luonteeltaan teknologianeutraali ja se mahdollistaisi näin ollen myös uudet palveluinnovaatiot. Päästökompensaatioala kehittyi vauhdilla eikä ole syytä rajata mahdollisia tulevaisuuden teknologioita määritelmän ulkopuolelle. Tällä on vaikutusta myös Suomen kilpailukyvyille.

Hallitus esittää ehdotetussa säännöksessä, että kompensaatitapahtuman perustana olisi aina tietty määrä kasvihuonekaasujen päästöjä. Jotta kompensaatitapahtuman katsottaisiin jäävän rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle, ei päästön kuitenkaan tarvitsisi olla yhteydessä mihinkään tiettyyn päästöjä aiheuttavaan tapahtumaan, vaan säännöksen tarkoittama kompensointitapahtuma käsittäisi myös tilanteen, jossa kuluttaja tai oikeushenkilö haluaisi yleisesti kompensoida esimerkiksi 10 000 hiilidioksidiekvivalenttia. Näin ollen säännös kattaisi laajasti erilaiset kompensointitilanteet.

Compensate pitää erittäin tärkeänä, ettei päästöjä tarvitse korvata päästöä *vastaavalla* kasvihuonekaasujen vähentämisellä, välttämällä tai poistamisella ilmakehästä. Päästöjen laskeminen on täynnä epävarmuuksia ja kuluttajilla sekä yrityksillä tulee olla mahdollisuus kompensoida myös arvioituja päästöjä. Ehdotus mahdollistaa myös sen, että kuluttaja voi halutessaan määritellä itse kompensoitavan päästö määrän ja tarvittaessa tehdä esimerkiksi mittavan ylikompensoinnin sekä päästölaskelmien että kompensaatiohankkeiden epävarmuuksien minimoimiseksi. Olennaista on, että kuluttaja maksaa jollekin toimijalle siitä, että toimija vähentää hiilidioksidia tai muita kasvihuonekaasupäästöjä jossain muualla.

Compensate pitää tervetulleena hallituksen esityksessä sitä, että kompensaaion määritelmän taustalla on aina ajatus siitä, että ostamalla esimerkiksi hiilidioksidiekvivalentteja, tapahtuu tosiasiallisesti tapahtumassa aina jonkin päästön kompensointi, vaikka väitettä kompensoisesta ei tapahtuisi. Näin ollen säännöksen tarkoittamaa toimintaa olisi myös esimerkiksi hiilidioksidiekvivalenttien myyminen asiakkaalle ilman väitettä ostotapahtuman päästöjä kompensovasta vaikutuksesta. Kuluttajilla ja yrityksillä on näin mahdollisuus maksaa päästöjen vähentämisestä, välttämistä tai poistamisesta ilmakehästä, ilman varsinaista kompensatiöväittämää, kunhan ilmastovaikutus on todennettua ja laskettua.

Kiitämme hallituksen esityksen vaatimusta avoimuudesta kompensatiopalvelun tarjoajilta. Palvelun ostajille pitää pystyä kertomaan avoimesti, mihin tapahtunut tai tapahtumassa oleva säännöksen tarkoittama ilmastohyöty ja sen tekemisessä käytetyt laskelmat perustuvat.

Alan tarkemmalle sääntelylle tarvetta

On selvää, että päästökompensaatioala kaipaa nykyistä tiukempaa sääntelyä ja käytänteitä. Tämä tarve kävi selvästi ilmi myös lainsäädäntöhankkeen sidosryhmäkuulemisissa: Tilanne on ollut hankala paitsi kuluttajille, myös alan vastuullisille toimijoille. Alan käytännöt ovat olleet vähintäänkin kirjavia ja suoranaista viherpesua esiintyy myös huolestuttavan paljon.

Lopputuloksena sääntelemätön ala on siirtänyt vastuun laadun ja aidon ilmastovaikutuksen varmistamisesta kompensoiville kuluttajille ja yrityksille.

Compensate pitää ympäristöministeriössä käynnistynyttä selvitystyötä vapaaehtoisen päästökompensaation sääntelyn nykytilasta ja tarpeista hyvin tervetulleena. Rahankeräyslaki on väärä paikka tällaiselle sääntelylle. Compensatella toivomme, että nyt pääsemme myös Suomessa pureutumaan paljon rahankeräyslakia olennaisempaan keskusteluun: Mikä on kestävää ja vaikuttavaa kompensatiota?

Lisätietoja antaa:

Niklas Kaskeala
vastuullisuusjohtaja
Compensate
niklas@compensate.com
puh. 050 586 6422